

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 47.

V Ljubljani, v soboto 25. novembra 1899.

Letnik IV.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 7 novč. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani, Gradišče štev. 15. Uradne ure od 9—12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Kamen do kamna . . . .

Izvirni dopis iz Aleksandrije.

Vest od strani cenj. uredništva „Slovenskega Lista“, da je prišlo več kmetovalcev povpraševati, kaj bi-li bilo s kupčijo kislega zelja (kapusa) glede izvoza v Egipt, je sama na sebi pač prav navadna osamljena prikazen. Pa, da bude! Dozdeva se mi vender, da naša kmečka masa, ali, recimo odkritosrčno, kar je skoro jedno in isto: slovenski narod ni nič več popolnoma apatičen glede vprašanj najvišje vrste našega narodnega gospodarstva, da se je začel tu in tam ter polagoma zanimati i za prekomorski izvoz.

Nbroj pisem mi je že došlo s Slovenskega. Ta povprašuje, kaj bi-li bilo s kranjsko špecialiteto, brinovcem, Kraševcem ozira se na nabrežinski kamen, Gorenjec na les ter železne izdelke, Štajarec na sadje. Zrem to kopo pisem, zrem ter ne vem odgovora. Pestri občutki me prešinjajo, ne vem, bi se-li smejal, ali togotil. Jaz, mali, skromni posameznik, ničla v človeški družbi, zamorem svetovati, a pomagati ne; vse zajedno tedaj dvojna ničla. Povprašujem se, zakaj si daje ta narod „luksus“, voliti svoje posredovalce, poslance, zakaj se ne obrača do mož, ki so v stanu pomagati. Seveda, ne prosjačiti ter posredovati na Dunaju, tu so vrata zaprta, pač pa organizovati, vstvarjati doma, ozirajoč se jedino na lastno moč.

Ah, to, saj vem! Politika mori gospodarstvo. Šole so nam potrebne, istotako ravnopravnost slovenščine. Krasni sanji, fata morgana, ki se prikazuje začudelim očem ter zbeži lik blisku roki, ki se je hoče dotakniti. Slovenec v tujini sodi mirneje. Manj bi se začudil, da ne vidim več tik Kahire tisočletnih kolosov, piramid, kakor da čujem, da so se nam želje izpolnile. In recimo, da se čudo zgodi, da dobimo šole in ravnopravnost. Na gospodarskem polju

ostanemo prej ali slej berači, tu i deset jezikovnih naredeb ne spremeni pičice. In kakor je že navada pod solncem, kar se nam danes da, se more jutri zopet odvzeti. In v tem jalovem kolobarju naj se vrta naše narodno stremljenje še desetletja ter desetletja?! Ah, to je boj beduvinca Mohameda el Bakrija z luno, ki nazadnje ni več vedel, je-li on luno trkal ali luna njega!

Tu ni stalnega, tisoč močij izginja neplodnih lik vodi v puščavi, lik redkemu dežju, ki ga siplje nebo v brezmeri peščeni okean Sahare. Kako drugače na gospodarskem polju! Kar tu vstvarimo, bo nam ostalo. Da, gospodarska organizacija je jedini stalni napredek, ki je v naši moči. Nobena zemeljska moč ga nam ne more odvzeti, ne Lah, ne Prus, ker bo last žuljavih rok, vsakdanji kruh božji, rezan v obilnejši meri našemu ratarju.

In nadalje se povprašujem, zakaj nosi ta narod svoj denar v naše posojilnice, ako so te trpke, mrtve ter čepijo lik Baumbachovemu škrtu na zakladu? Dosti velevažnih podjetij se je že razbilo o kapitalizaciji, in še več se jih bo. Previdnost in previdnost je dvoje. Ista je čednost v negotovih slučajih, strahopetnost v slučajih, ki so gotovi ter bi ob enem koristili naši bodočnosti. Mi nismo kapitalisti in ne bomo. Ako posojilnice ne prevzamejo inicijative, ostanemo pač večni berači. In, žalibog, tu ni izhoda. Kaj nam pomaga, da so se n. pr. sešli lesotrzci? Vse gre dobro, dokler se ne pride do kapitalizacije, udari se zatem na ta čudoviti grm, a zajec zbeži . . . .

Vender k stvari! Kislo zelje je, o kojem sem „interviewan“! Da, bodi tudi šali njen delež, da, o slovenskem gospodarstvu glede izvoza pisati ter pri kislem zelju filozofirati, sta dva pojma, ki sta si brat in sestra. Gospod urednik, oprostite mi ta greh proti časnikarski etiketi ter pomislite, da mi afričanski „divjaki“ smo le rahlo polirani z Vašo nemško kulturo ter da

se bolj odkritosrčno izražamo kot evropski člankarji. Noblesse oblige le paysan à conspuer!

Pa bodi, pustimo šalo! Tri mesece sem potreboval, da se informujem glede trgovine s kislim zeljem. Tukaj je več trgovcev, ki importujejo to blago iz Trsta, od kojega se dosti proda pri visokih cenah. Kakor trgovci z lesom, isti gotovo ne importujejo zaradi gole ljubezni do slovenskega kmeta, pač pa, ker daje to blago prekupcem to in ono stran morja zadosti zaslужka. Direktni import brez prekupcev bi se tedaj na vsak način dobro izplačal.

Uvoz kislega zelja bi se gotovo izvrstno izplačal, celotni dobiček = posameznim dobičkom raznih prekupcev v adiciji. Kdo drugi bi morda potemtakem k uvozu svetoval, a jaz se ne upam, da, za zdaj direktno odsvetujem. Prvič bi bilo treba natančno proučiti, koliko kislega zelja dojde iz Male Azije, z Balkana ter iz južne Rusije v Egipt, in nadalje, kako so tu razmere ter tok cen.

To zadnje vprašanje pri svojih skromnih sredstvih nisem mogel natančno dognati. Tu seveda bo treba pripomniti, da ta zadeva ima le jako relativno, postransko vrednost, kajti ona ne tanguje glavnega fakta: kislo zelje se uvažalo leto za letom i čez Trst, ergo isto daje vsakemu prekupcu zaslужka zadosti.

Zakaj tedaj vender odsvetujem? Kje so uzroki? Piščoč o prekomorskem izvozu oziram se jedino in principijelno na vseobči blagor naroda, na izvoz kot vseslovensko vprašanje. Dotaknoti se je treba te stvari z višjega stališča. Kajli bomo začeli z kislim zeljem, kapljico v morju, proti drugim velikanom, kje so naš les, naše sadje, naši obrtni izdelki?! Treba je tu strogega reda v izpeljavi, kajti kdor vse meša, veliko in malo, in kdor vse na enkrat hoče, ta pač nič ne opravi. Kaj je izven lesa z našim sadjem? A sadje tiče kar na enkrat celo Štajarsko, Koroško, Kranjsko ter lepi del Goriškega. Začenši svojo karijero kot ovčji pastir v Rožu

Slovenska krajevna imena.

(Dalje.)

Lescè-Bled — Lees-Veldes. Že l. 1040 se v listini omenja les ali gozd v Lescach („Leschach“). L. 1063. je posestvo v Lescach („Lêschah“) od mejnega grofa Ulrika dobil Tagan, briksenskega škofa vojnik (miles), ki je pozneje dal v gradu Kamenu (Stein) pri Begunjah to posestvo briksenskem škofu. Postavili so zgodaj v Lescach, kjer je zdaj župna cerkev, leseno cerkvico Matere božje, katero so radi obiskovali romarji. Na prigovarjanje tržaškega škofa in gorenjskega naddijakona Ditmara ter sosednjega rodenskega župnika Herviga je pa okoli leta 1170. Nantvin, služabnik blejskega gospodstva, namesto lesene cerkvice v Lescach („quod sclauonica lingua Lezeza vocatur“) sezidal cerkev iz kamena. Ljudje, ki so se v tem kraju pečali z izdelovanjem lesene posode, so se imenovali lescl. Še Valvasor („Ehre“ II, 121) pravi o tem kraju: „Lees macht viel hültzernes Geschirres von allerley Gattung“. Po nazivanju prebivalcev se je iz tožilnika v množini (v Lescè) napravil, kakor po navadi, imenovalnik ženskega spola, tedaj Lescè, Lesèc. Da je nemško krajevno ime Lees iz slovenščine, ni treba dokazovati.

Bled je dobil popolnoma kraju primerno ime iz staroslovenske in v ruščini še danes navadne besede bljudo, t. j. skleda, patina. V staroslovenščini je bila beseda ne samo srednjega, ampak tudi moškega in ženskega spola, tedaj bljud in bljuda. Prebivalec je bil bljud+jec (Lčb), „d“ se po pravilih glasovja izpahuje, in tako je nastalo Blejec, blejski. — „Veldes je pa vender nemška beseda, ker spominja na Feldsee ali See im Felde“, mi je nekdo rekel. Kaj še! Odkrijmo se staroslovenskemu Veldesu! Oblika Veldes se je napravila iz besede bljudo in sicer iz mestnika: (v) Bledese. Nemški „v“ je nastal iz slovenskega „b“, kakor iz Bela Vellach, Bje-guni Vigaun, Borovlje Förlach itd. Po metatezi se je namesto Vledes reklo Veldes. In končnica „es“ ni drugega, kakor sklonska končnica mestnika v jednini: bljudo, mestnik v bljud+es+e, kakor: v očesu, drevesu itd. V slovenščini se je kraj namesto v Bièdesu lahko začel imenovati v Bledu ne-le zato, ker se v novi slovenščini več samostalnikov rabi v moškem spolu, ki so bili nekdanj srednjega spola, ampak tudi zato, ker se je prav ta samostalni rabil že v staroslovenščini v vseh treh spolih.

Žiróvnica — Scheraunitz. Staroslovenska beseda žir pomenja pascuum (paša), žirovni,

pascui (pašni). Žiróvnica je tedaj pašnik, ali kraj, kjer so pasli črede. V novoslovenščini beseda žir pomenja „Waldmast für Schweine“. Nemec je Žirovnicu le malo popačil in pravi Scheraunitz. Na Poljanskem je vas v Žiréh, nem. Sairach, ki je dobila od istega debla svoje ime. Žirnik („Sirnich“) se omenja l. 1158. še celo pri Neunkirchenu na Sp. Avstrijskem, kjer so prebivali slovanski Vlasi ali Vlazi („Vlazi“).

Jávornik — Jauerburg. Javor (Ahorn, platanus) je drevo, ki je dalo imè nekaterim krajem, zlasti hribom, po slovanskem svetu. Tudi na gorenjskem Javorniku je bil brez dvoma nekdanj javorjev gozd. Ko je Nmec pod tem gozdom postavil svoj grad, ga je imenoval Jauerburg. Zanimivo je, da Nemci naših krajevnih imen, nazvanih po drevesih, niso radi prelagali. Na Poljanskem je vas Javorje, v Jávorjah (iz Javorjanih), ki se po nemško imenuje Affriach ali Affriach; Nmec je tu slovenski „v“ spremenil v „ff“ že pred l. 1291.

Jesenice — Assling. Tu so rasli jeseni; starosl. jasen, Esche, fraxinus. Lahko se je imenoval gozd jasenik, ali pa tudi prebivalci Jasniki, mestn. v Jasenicih. Iz tega je nastalo krajevno ime ženskega spola: Jesenice. Vas Jasniki (Assling) je tudi na Tirolskem, v listini iz leta

na Koroškem sem grizel jeseni hruške najboljših kvalitet zastoj, kot dijak v Celovcu sem jih plačeval tri za dva krajcarja, a tu v Aleksandriji mi pride ena sama baš iste vrste na 10 krajcarjev. Dognal sem, da gre neki del štajarskega sadja na Nemško do Hamburga, kjer se na Jutrovo ukrca. Da se kaj takega dogaja, imamo se pač le zahvaliti nedelavnosti naših izvoljenih posredovalcev, poslancev, ter doma med narodom topemu mrtvoudu naših denarnih zavodov. Tedaj, bomo-li s sadjem začeli? Zopet ne! Uzroki so tu različni, deloma prej omenjeni, deloma nestalnost cen pri sadju. Evropsko severno sadje ima tu hud boj z američanskim. Sledivši obilni ali pa slabi letini v severni Ameriki ter osrednji Evropi, sledivši umazani židovski špekulaciji, se cene za sadje na jutrovske trgih prav nemirno gibljejo. Panama se tu včasih dotika Klondyke-a. Na vsak način je gotovo, da bo vrglo sadje srednje visok dobiček za prizadete kmečke zadrage. A to ne zadostuje. Slovenska prekomorska izvozna zadruga, ki bo zagledala prva valove sredozemske, bo operirala na vsak način le s prav pičlim kapitalom. Jaz previdnost te vrste le odobravam. Mi smo lik siromaku, ki ima z malim, z ničlo začeti. Ako začnemo s sadjem ter naletimo po skrajni nesreči na leto jako nizkih cen ter zdvijane kosmopolitične špekulacije, kaj potem? Mi imamo drug pridelek, ki kaže primeroma jako stalne cene leto za letom, ki bo vrgel leto za letom visok dobiček — to je naš les. Začnimo tedaj z lesom, polagoma se pridene potem lesni zadrugi i sadje, obrtni izdelki kisló zelje ter marsikateri drugi pridelki in izdelki.

Kamen do kamna palača!

Kakor sem obvešččen, je organizacija lesnih zadrug za prekomorski izvoz na dobrem potu ter v dobrih rokah. Tu je zdaj dolžnost vsakega rodoljuba, osredotočiti svoj trud. Kamen do kamna..., ako tu uspemo, nam bo v prihodnjosti marsikaj brez vsakega truda pridejano. Ni zmage brez težkoč, upati je, da besedam sledijo tudi dejanja. Slovenec bo „self-made man“, ali pa ne bo.

Dr. Pečnik.

Učiteljski „dolgoušec“.

Majhen je „Slovenski List“, pa vendar je napravil že mnogim slovenskim liberalčkom žolčno bolezen, ker govori resnico. Prva točka dnevnega reda pri seji mestnih očetov ljubljanskih je vprašanje, če bo „Slov. List“ — nehal izhajati. „Narod“ „Rodoljub“ in „Učiteljski Tovariš“ so se že stokrat zakleli, da bodo o njem molčali, a člankov in podlistkov vendar ne morejo drugače ne začeti in ne končati, kakor s „Slov. Listom“. Najbolj zanimivo je, da se iz teh listov družega ne sliši, kot bevskanje in riganje nad „listovci“. Da bi pa mi v našem listu

napačno zastopali kakšno točko narodnega programa, tega nam doslej še nihče ni očital. Da, mi ostanemo pri dokazih, za psovke se ne brigamo.

Danes hočemo z dokazi posvetiti liberalnim učiteljem, zbranim okoli „Učiteljskega Tovariša“. Ne bodo nam zamerili, če pravimo „liberalnim“, saj so se zadnji dve leti že večkrat sami izjavili, da so liberalni in da hočejo ostati v stranki „sluge liberalne misli“. Izbrali so si celo za svoj uzor in svoje politično glasilo „Slovenski Narod“, ki vendar dovolj jasno kaže svojo liberalnost, ko dela propagando za luteranstvo, blati katoliške škofo, duhovne in redovnike, lovi po vseh židovskih cunjah laži o katoličanih, napada dogme ter smeši cerkvene obrede. Učitelji tedaj ne morejo reči, da koga dražim o, če očitno povemo, da je pri „Učiteljskem Tovarišu“ že precej zrelih liberalcev.

Pred dvema letoma baje sedanje prve liberalne korifeje med učitelji še niso bile proti sveti veri. V zadnjem „Učiteljskem Tovarišu“ pripoveduje g. Jakob Dimnik, kako je bil l. 1897. v Knafovih ulicah pri izpovedi pred g. Koblarjem. „Prav odkritosrčno Vam povem“, je rekel Dimnik, „ta boj, ki ga bijemo učitelji, ni naperjen proti častiti duhovščini in ne proti cerkvi, ali sveti veri, ampak tu se borimo za obstanek. To je zgolj „Kampf um's Dasein.“ — Recimo, da takrat Dimnik ni bil farizej in da je bila njegova izpoved, storjena v imenu učiteljstva, odkritosrčna. Ali se pa danes učitelji res bojujejo le za višje plače, za boljši kruh? Znano je, da so se tudi poslanci katoliško-narodne stranke v kranjskem deželnem zboru potegovali za zboljšanje plač učiteljstvu. Čemu se tedaj Dimnikova garda vedno zaganja v duhovne? Čemu javno ne pove, da obsoja liberalne nauke tudi še danes? Zakaj ne more z nobenim dokazom odgovoriti „Domoljubu“, ki graja liberalizem učiteljev, ampak le bobna, da mora „dolgoušec“ napovedati „Domoljubu“ boj? O, večina učiteljev je v resnici postala liberalna in se več ne drži „prežvekanega“ programa katoliškega shoda, ki uči, da je „katoliška vera trden temelj slovenskemu narodu“, tistega „Koblarjevega programa“, na katerega je pred malo leti prisezalo vse učiteljstvo. Nočemo mi reči, da so bili učitelji nekdanj podli hinavci, ko so klicali osnovec narodnega programa „živio!“, pač pa smemo trditi, da se je del slovenskega učiteljstva v zadnjih letih bistveno izpremenil. Ne-le, da se od tovarišev smešijo učitelji, če poslušajo glede izpolnitve verskih dolžnostij svojega višjega pastirja, črno na belem smo nedavno čitali v „Učiteljskem Tovarišu“, da imajo napredni učitelji stokrat rajši v deželnem šolskem svetu liberalca in Nemškutarja Schafferja, kakor narodna duhovna

Koblarja ali Kalana. Nihče učiteljev ni siliti k tej izjavi, nihče jih ni dražil. Umevno pa je, da pri takih nesramnih izpovedih ne more noben narodnjak imeti spoštovanja do učiteljstva, ker nihče ne more želeti, da bi se iz naše mladine, katero imajo učitelji v rokah, vzgojila druhal narodu sovražnih Nemčurjev in liberaluhov. Slovenski narod v svoji veliki večini še ljubi svojo narodnost in svojo vero in zato mora le z zaničevanjem gledati na narodne in verske izdajice. In tudi v slučaju, da hočejo učitelji po tej novi lestvi lažje splezati do boljšega kruha, lepo to ni, kajti narod se korumpuje s takimi izjavami in s posluževanjem teh, zelo nizkih sredstev. Pred svetimi ideali mora zlasti pri vzgojiteljih mladine želodec nekoliko umolkniti. Tako misli nepokvarjena narodova duša. To so neovrgljiva dejstva!

Še jedno svetujemo učiteljem. Svobodno jim, če je naš prijatelj objavil kosček nekega privatnega pisma, katero je g. Koblar dne 22. v. notoka 1896 pisal g. Jelencu, rekoč, da zna učiteljski „dolgoušec“ tudi krepko brcniti nazaj, Toda pozor! Če se bodo učitelji borili za liberalizem in nemčurstvo še nadalje, naj s tem židanim priimkom nikar preveč ne brcajo okoli sebe, sicer bo ne-le g. Koblar, ampak ves slovenski svet prepričan, da je priimek „dolgoušec“ postal — kar nekdanj ni bilo — pri spremenjenih razmerah popolnoma primeren in opravičen.

„Narodna stranka je odslovila g. Koblarja in prestopil je v službo h katoliško-narodni stranki“, piše „Učiteljski Tovariš“. Mi pa pravimo: Koblar je postal „klerikalec“, in sicer ob istem času, ko je prej verno in narodno učiteljstvo po stopnicah doli pahnilo škofa Slomška ter nasadilo na svoj prapor Dežmanove „proklete grablje“. Pod tem praporom zastoj iščete Koblarja in naš list.

Za učitelje starega poštenja se pa „Slov. List“ vedno poteza in protestuje, če jih kdo pita z „dolgoušci“. Tudi g. Koblar jim bo vedno rad naklanjal pomoč, za katero so ga prosili učitelji pred tremi leti, pišoč: „Vse učiteljstvo stavi v Vas, blagi gospod, vse zaupanje, in prosimo Vas, da pridete nam na pomoč“. Le nazaj k staremu poštenju, g. Dimnik, in naš kmet ne bo „uprizarjal punta proti šoli in učiteljstvu“!

Politiški pregled.

Cesar posreduje. Težko stališče sedanje vlade je cesarju dalo povod, da posreduje na vse strani. Trenotek pozneje, ko je poklical v avdijenco barona Schwegla, obrača se na Slovenca Povšeta. Claryju bi bila dobrodošla vsaka pomoč — samo da se prepereči ministerstvo iz desnice. V pogovorih je cesar rekel, da

1022. so jo pisali „Aznic“. Nemška beseda Assling je nastala iz slovenske besede Jasenik tako: staroslov. besedi jasen se je spredaj izgubil maloslišni j, slovenska končnica „ik“ se pa v nemškem jeziku navadno spreminja v „ing“, ali pa tudi „nik“ v „ling“, n. pr. mernik, Merling.

Dovje — Lengenfeld. Kraj so sprva imenovali: v dolgem polju, ali skrajšano: v dolgem, po gorenjskem dialektu: v dovjem, in iz tega se je napravil imenovalnik srednjega spola: Dovje, Dovjega. Prebivalci se imenujejo Dolžani, kar kaže, da je bil prvotno v deblu „g“; nastala je beseda iz Dolg+jani. — Lengenfeld ali Längenfeld je prestava, ki se je že zelo zgodaj naredila iz „dolgo polje“. L. 1015. je kraj „Lengenvelt“ grof Adalbero podaril freisinskim škofom, lastnikom loškega gospostva.

Kranjska Gora — Kronau. Vas Kranjska Gora leži v ravnini in lego kraja bolj točno znanjuje nemško ime Kronau = Krain+Au (log), kakor slovensko ime. Od katere gore je li vas dobila slovensko ime? Prav za prav prebivalci sami sebe imenujejo Boróvce, ker je bil na mestu, kjer leži vas, gotovo nekdanj borov gozd. Ime Kranjska Gora je pa vas dobila od kake sosednje gore. Že v listini iz l. 1252. se omenja, da je Herman, grof Ortenburški, zastavil ves svet od Kokre do Kranjske gore („Chreinberch“)

solnograškemu škofu. In l. 1263. se omenja svet od Kranjske gore („Chreinberch“) do Sovre (exceptis antro et Lapide = izvzemši luknjo in grad Kamen nad Begunjami). Kaj je tedaj ta „Chreinberg“? Znabiti je Triglav, ki je najvišja gora na Kranjskem? Čudno je, da Valvasor ne ve sploh ničesar o Triglavu*). Tudi v nobeni listini iz prejšnjih časov še nismo zasledili imena Triglav. Pač pa se vidi v ljubljanskem muzeju kakih 200 let star zemljevid, ki predstavlja ozemlje potoka Rádovne z dolino Krmo in sosednje gore. Na koncu te doline je naslikana gora, ki ima napis Krainberg, in to ne more družega biti, kot Triglav. Verjetno pa je, da se je nekdanj h Kranjski gori (tudi to besedo izvajamo iz krn**), tedaj se je po slovensko sprva imenovala krnska ali krnjanska gora) prištevalo vse triglavsko pogorje tja do Prísanka, 2555 m visoke gore, pod katero leži vas Kranjska Gora. Valvasor („Ehre“, II, 141) naravnost opisuje Prísanek za Kranjsko goro, pišoč: „Crain-Berg (sonst insgesamt Creinskagora genannt) steigt

* Na Florijančičevem zemljevidu iz l. 1744. stoji zapisan Triglav. gorovje od Triglava do Mangarta se pa imenuje „Alpes Carnicae sive Noricae“.

** Krn se še dandanes imenuje 2246 m visoka gora pri Bolcu, jugozapadno od Triglava. Že Erjavec (Letopis, 1880, 194) trdi, da je ime krn dala ime Karnom.

bei Cronau hoch, und weil er steinigt ist, beschwerlich empor, und thut seine Schnee-Hauben nicht ab; sintemal er unter die Schnee-Berge gehört. Durch diesen Berg geht ein Loch, dadurch man zu Fuss, wiewol kriechend, in Flüttsch kommen kan, da man sonst viel Meilen herum zu gehen hat“. Skozi Prísanek (staroslov. prisjēntn ali prisojin, apricus, proti solncu ležeč, tedaj Prisojnik) se še dandanes vidi v višavi kakih 2000 m luknja*), ki drži od severa proti jugu, skozi katero se pride vzhodno od Vršca s Kranjskega na Goriško. Da je bila tudi v starih časih lahko deželna meja, se vjema tudi s tem, če pomislimo, da so meje nekdanj radi določevali po visokih gorah, prelazih in vodah. Na goriški strani pod Prísankom izvira Soča, ki se je najbrž upoštevala kot deželna meja na Goriškem, zlasti tačas, ko divji, neobljudeni svet proti severu ni imel nobene vrednosti, kakor na Kranjskem severno od Kranjske Gore tudi ne. Vas Kranjska Gora je tedaj dobila ime od Prísanka, ki se je nekdanj imenoval Kranjska (Krnjanska) gora. Dolinica pod Prísankom se še danes imenuje Krnica.

Ráteče - Bela Peč — Weissenfels - Ratschach, Staroslovenski mož Radek ali Ratek je dal ime

*) Sicer se pa Luknja imenuje tudi prelaz severno od Triglava. Čez Luknjo se gre iz doline Vrata v Trento.

je mogoče sedaj le uradniško ministerstvo! Poslanec Povšetu je cesar dejal, da priporoča, naj se „Slovanska krščansko-narodna zveza“ ne loti obstrukcije. Poslanec Povše je odgovoril, da se bodo poslanci v „Zvezi“ ravnali po geslu, da naj se da državi, kar je njenega, narodom pa, kar je njihovega. Zelo je cesar priporočal, da bi se v zbornici rešila kvota, nagodba in proračunski provizorij. Poslanec Povše je povedal, da slovenski poslanci ne morejo drugače, nego opozicijsko nastopati proti sedanjim nam nasprotni vladi. To mnenje slovenskih državnih poslancev tolmači tudi došlo nam izvirno poročilo iz državnega zbora. Ko je poslanec Povše cesarju naštel krivice, ki se gode slovenskemu narodu, ga je cesar milostno — odpustil.

Madjarom na ljubo se je udala avstrijska kvotna deputacija, menda vsled posredovanja cesarjevega. Avstrijska kvota se je znižala za 3 odstotke in ogerska se je istotoliko povišala. Avstrijska kvota znaša 656 in ogerska 344. Poslanec Povše se je v kvotni deputaciji odločno protivil tej uravnavi. Ogrji pa še niso zadovoljni. V ogerski zbornici je vlada v četrtek predložila nagodbene predloge o kvoti. Szell vsled upitja poslancev, naj odstopi in psokv, na Avstrije ni mogel priti do besede. Predloga se je izročila finančnemu odseku. V Budimpešti so se primerile proti Szellu večje demonstracije. Madjari so presiti. Rogovilijo, ker vidijo, da se njihovo objestnost podpira. Da se ogerskim željam ugodi, se je v kvotni deputaciji zelo potegoval tisti baron Schwegel, katerega zvezo z narodno stranko opravičuje dr. Tavčar v „Narodu“ kot narodnogospodarsko potrebo!

Nemški nacijonalizem v Gradcu na bobnu. Pretekli teden v torek so bile v Gradcu občinske volitve III. razreda. Štiri stranke so postavile svoje kandidate. Največ glasov so dobili socialni demokratje. Poslanec Reslu je samo 3 glasove manjkalo do absolutne večine 831 glasov. Nemškonacijonalni kandidatje so dobili polovico manj glasov, nego lani, namreč največ 698. Jako malo glasov so dobili Feichtingerjevi pristaši. Največ so dobili 210 glasov. Ker ni noben kandidat dobil absolutne večine, bila je včeraj ožja volitev. Zmagali so samo trije kandidatje nemških nacijonalcev, katere so podpirali nemški liberalci. Izmej socialnih demokratov sta zmagala posl. Resel in Pongratz.

Hrvatski sabor se bode sešel 30. t. m.

Zopet blamaža nemške vlade. V nemškem državnem zboru je večina odklonila predlogo nemške vlade, s katero bi se zabranjevale delavske stavke. Židje in veliki kapitalisti so stali za vlado.

Rusija namerava odpraviti pregnanstvo v Sibirijo. Ruski car se je za to odpravo zelo vnel.

Domače novice.

Strossmayerjev jubilej. Hrvatski narod je danes teden na najslavesnejši način praz-

kraju. Prebivalci so Ratek-jani = Ratečani, in odtod je nastalo ime ženskega spola v množini, namreč Ráteče, kakor Goriče.

Na beli peči je celjski grof Friderik I. 1431. sezidal grad Weissenfels. Trga, ki obstoja prav za prav iz petih vasij, pa ljudstvo ne imenuje Bela Peč, ampak le Weissenfels, ker so prebivalci večinoma Nemci. Sosednji Slovenci pravijo trgu tudi „pri Fužinah“, ker so v spodnjem koncu trga železne fužine.

Trebiž — Tarvis. Ko so izsekali in iztrebili les, se je kraj imenoval na trebišču (das Hauland); odtod je ime dobil trg Trebiž. Čuje se v dialektu tudi „na Trbiž“ (kakor v truhju, nam. trebuhu) in iz tega je nastala nemška oblika Tarvis, ko je polglasnik pred „r“ dobil naglas in tedaj ojačil se v „a“ ter slov. „b“ spremenil se v „v“, kakor pri besedi Bled — Veldes. Od debla „treb“ je svoje ime dobilo več krajev, kakor: Trebno na Dolenjskem in na Koroškem, Trebovlje na Štajarskem, Trebež na Goriškem in znabiti tudi Treviso na Beneškem. Že 6. januarja l. 864., ko so solnograški škofje dobili Krko na Koroškem, se imenuje med podarjenimi robovi neki Trebižnik („Trebiznic“).

noval 50letnico, odkar vlada djakovsko škofijo blagi biskup Josip Juraj Strossmayer. Iz vsega slovanskega sveta dobil je plemeniti vladika nebroj častitk, kajti s Strossmayerjevimi darovi je narod hrvatski storil ogromne korake naprej na poti prosvete. Imenom slovenskega krščansko-socialnega delavstva čestitala je biskupu Strossmayerju „Slovenska krščansko-socialna zveza“ želeč, da mu milostni Bog da doživeti hrvatskega in slovenskega naroda srečno, skupno bodočnost. Čestital mu je tudi ljubljanski občinski svet. Seve, da sta ob tem jubileju „Slov. Narod“ in Ivan Hribar biskupa Strossmayerja hotela izigravati za političnega pristaša. Prepričani smo, da bi biskup Strossmayer, ko bi živel mej nami, kot katoliški škof zavzemal povse stališče škofa Jegliča. Na Hrvatskem je pač lahko složen z inteligenco, ki ognjevito priporoča bodoči katoliški shod hrvatski.

Babilon na rotovžu. Ljubljanski občinski svet je imel zadnji dve seji v znamenju opozicije. Do vroče bitke je prišlo pri prošnji društva hišnih posestnikov, katero je vložil društveni predsednik dr. Vinko Gregorič, da se odpravi davek za portalne izložbe. V imenu večine je ta davek zagovarjal občinski svetnik prof. Požar, češ, da imajo tudi po drugih mestih tak davek. Prav srečno ga je zavračal občinski svetnik Lenče. Dejal je, da ni nikjer zapisano, da bi Ljubljana morala imeti vse davke, katere imajo nekatera druga mesta. Podžupan Bleiweis je delal mej debato velik kraval. Mahal je z rokama in se kregal nad firmo vloge ter nad sitne občinske svetovalce, ki so pred dvema letoma soglasno glasovali za portalni davek. Naposled je pričel skakati po dvorani. Obč. svetnik Prosenec je tudi krepko govoril proti portalnemu davku. Prav hude so se nekaterim obč. svetovalcem zdele njegove opazke, da je dosedanja vpeljava portalnega davka nepostavna, pa da se bodo vložile radi tega na primerno mesto pritožbe. Od vseh strani so vpili na obč. svetnika Prosenca, naj molči, ker je smešno, da se meša mej juriste. Občinskima svetnikoma Lenčku in Prosenecu je neprenehoma sekundiral Jožef Turk. Bil je pravi Babilon. Poročevalec Požar je norce bril, ker se občinski očetje pridno v govoru vadijo. Naposled je neznatna večina sprejela poročevalčev predlog, da se prošnji društva hišnih posestnikov ne ugodi. S tem sklepom se pa opozicija še ni pomirila. Vstala je raz sedežev in hotela zapustiti dvorano. Vsled razburjenja je moral župan sejo preložiti. Še hujski prizori so se pojavili v seji preteklo sredo. Občinski svetnik Lenče je vprašal župana, kako je s stroški pri škandalozni preložitvi Rimske ceste, kjer so pozabili preložiti električni kabel in vodovodne cevi. Kazal je, da so ti stroški večji, nego pa dohodki portalnega davka, za katerega so s toliko vnemo glasovali c. kr. občinski svetniki. Komaj je občinski svetnik Lenče to glasovanje tako primerno karakterizoval, že je završčalo po dvorani. Obnašanje c. kr. gospodov se je zelo malo ujemalo z njihovim dostojanstvom. Gosp. Lenče je za svojo odkritosrčnost dobil ukor od župana. Občinskega svetnika Lenčka je to razjezilo, da se je obrnil proti uradniški večini ter zaklical: „Javn o v a m povem, da ste Vi vedno proti nam“. Koliko ima občina pri blamaži na Rimski cesti novih stroškov, tega pa župan ni naznanil. Nekateri gospodje občinski svetovalci so torej pričeli odločneje braniti interese davkoplačevalcev. Zelo hvalevredno je to, ko bi pri svojem delu bili tudi dosledni. Ko se bodo približale občinske volitve, tedaj pa bodo brusili pete za uradniško večino občinskega sveta, ker bi bila sicer baje „narodna naprednost“ v nevarnosti.

Dr. Hudnikova čast pred sodiščem vzbuja splošno senzacijo. Dr. Hudnik je tožil dr. Furlana, da mu je le-ta v nekih pismih predbacival, da je nepošten advokat, ki nima v prvi vrsti koristi svojih strank pred očmi, marveč svoje. Dr. Furlan je hotel pri ponovni obravnavi, ki se je vršila dne 18. t. m., poslužiti se privojenega dokaza resnice, a dr. Hudnik je od tožbe odstopil!! Dr. Hudnik je bil obsojen v povračilo stroškov celega kazenskega postopanja.

Pripomnimo, da je to tisti dr. Hudnik, ki je občinski svetovalec in ki kot tak rad predlaga v obč. svetu zaničevanje kakemu, njemu neljubemu opozicijskemu listu. Kakor natepen deček za očeta, skuša se sedaj dr. Hudnik skrivati za druge odvetnike in odvetniško kamoro. Bilo bi bolje, da se je opral pred sodiščem.

Zveza katoliških urednikov. Iz „Narodovega“ poročila o I. slovenskem katoliškem shodu v Ljubljani posnemamo nastopne vrstice: „Urednik „Nove Soče“, gosp. Gabršček, nasvetuje (v odseku za tisek), da naj se namestu središčnega odbora osnuje zaveza katoliških urednikov, ki naj bi se dogovarjali o političnih vprašanjih. Odbor, kakor ga nasvetuje resolucija, bi bil brez vpliva, ako nima urednikov na svoji strani, in sicer zato, ker so uredniki svobodni in ne vsprejemajo samo ukazov“.

Kaj pa dela „bravec“? Jezikoslovna vojna se nadaljuje. Ne gre se samo za to, ali naj zmaga „v“ ali „l“, ampak razpravljajo se v tej živahni polemiki precej važna jezikoslovna vprašanja. Rekli smo mi že precej od začetka, ko so bili prof. Levca „mladi jeziki“ hudo zdelali: Le počasi! O. Škrabec še ni govoril zadnje besede! Govori jo sedaj v „Cvetju“ na platnicah. Na zadnjih platnicah razpravlja, kako je Ilešič nekatere zmote Peruškove dobro zavrnil, v glavnih stvareh pa ž njim potegnil, ker je še mlad. Priznati se mora, da je logika Škrabčeva neizprosna in učenost ne baš plitva. Kar piše, drži! Ako bi Škrabec priobčeval svoje jezikoslovne razprave v tistem znanstvenem listu, katerega bi bila „Slovenska Matica“ že lahko ustanovila, kako zanimiva vojna bi bila danes in znabiti manj škodljiva narodu, kakor naše politične borbe, ob katerih se ljudstvo le pohujšuje.

V Domžalah hočejo povzdigniti ondotno zasebno šulferajnsko šolo v javno. Da je potrebna, je potrdil mej drugim bivši mengiški g. nadžupnik Janez Zorec s svojim podpisom in župnijsko-uradnim pečatom vključno temu, da je ondi nastavljen že več mesecev župnijski upravitelj. Deželni šolski svet bode gotovo z odprtimi rokami vsprejel in odobril to prošnjo.

K pričetku stoletnice rojstva Slomškovega. Jutri se prične 100. leto rojstva nepozabnega kneza in škofa Slomška. Rojen je bil namreč 26. novembra 1800 v Ponikvi. Med raznimi stoletnicami, ki smo jih dosedaj obhajali Slovenci v proslavo za narod zaslužnih mož, je gotovo Slomškova stoletnica najznamenitejša. Štajarski Slovenci bodo prirejali po vseh slovenskih župnijah Slomškove slavnosti, na katerih bodo govorniki pojašnjevali ljudstvu veliki pomen te stoletnice. Štajarcem sledijo tudi drugi Slovenci. Slomšek je ustanovitelj Mohorjeve družbe, najbolje se bode torej proslavila 100letnica njegovega rojstva, ako družbeni poverjeniki ob njegovi stoletnici dosežejo družbi — 80.000 udov! Vseposod takoj na delo!

Brezplačno posredovanje v „Meščanskem klubu“. V „Meščanskem klubu“ (I. nadstropje „Katoliškega doma“) se dajo brezplačni pravni sveti udom „Meščanskega kluba“ in članom „Konservativnega obrtnega društva“ vsak večer od 8. ure naprej. Pomaga se tudi brezplačno pri sestavljanju prošenj, rekurzov, fasij itd. S to brezplačno posredovalnico je ustrezno opetovano izraženi želji ljubljanskih meščanov in obrtnikov.

Javna predavanja „Slov. kršč. soc. zveze“. Preteklo sredo je pred polno dvorano „Katol. Doma“ predaval č. g. Evgen Lampe „O temnem srednjem veku“ ter ostro razsvetlil strahove, katere vlačijo po svojem časopisju iz srednjega veka nasprotniki krščanstva. Tudi prihodnjo sredo priredi „Zveza“ ob 1/28. uri zvečer javno predavanje v veliki dvorani „Katol. Doma“.

Iz protestantizma h katoličanstvu je prestopila v frančiškanski cerkvi gospa Amalija Binovetz, soproga žendarmarijskega ritmojstra v Ljubljani, s svojima hčerama.

Gosp. Ignacij Borštnik je te dni gostoval na slovenskem odru v „Revizorju“ in v „Strahovih“. Odlični umetnik je pokazal svojim slovenskim oboževalcem, ki so ga srčno vsprejeli,

da je za svoje odsotnosti še mnogo napredoval. Slovenski oder bi si priboril veliko pridobitev, ako bi se intendanci posrečilo. Ig. Borštnika zvabiti nazaj k domačemu podjetju, kateremu brez njega manjka duše. Letos, upamo, bomo še večkrat imeli priliko vsaj kot gosta gledati našega Borštnika na našem odru.

Državni poslanec dr. Krek bo jutri govoril o naših političnih razmerah doma in na Dunaju na občnem zboru „Katoliškega slovenskega polit. društva za radovljiški okraj“ v prostorih stare šole v Gradu (na Bledu). Začetek občnega zbora ob 1/4. uri popoldne.

„Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko“ prinašajo v 5. letošnjem sešitku za jezikoslovce zanimiv članek „Slovenica“, v katerem arhivar Koblar objavlja raškega župnika Andreja Reclja slovenski prevod gorskega zakona iz l. 1582. in štiri slovenske listine iz 17. stoletja. Prof. dr. Fr. Kos je pa spisal jako temeljito pisan članek o cesarju Arnulfu, kako je vladal pred 1000 leti slovenske pokrajine. — V ravno izišlem petem zvezku nemških publikacij „Muzejskega društva“ (Mittheilungen) so pa spisali: prof. I. Vrhovec o kugi v Ljubljani, Fr. Komatar o Ivanu Kazianerju, dr. E. Kramer zelo važen sestavek o „terra rossa“ na Krasu in K. Črnologar o kranjskem slikarju Reinwaldu. Tudi ta nemški zvezek zopet dokazuje, da so Nemci na Kranjskem popolnoma sterilni in da nemški duševni kapital množe pri nas jedino le še Slovenci.

Akademično društvo „Danica“ je izvolilo svojim častnim članom č. g. kanonika Andreja Kalana.

Delitev beljaškega železničarskega ravnateljstva. „Slovenec“ poroča iz zanesljivega vira, da namerava železniško ministerstvo kranjske železniške postaje izločiti iz beljaške direkcije in jih priklopiti tržaški. Ko bodo slovenski železničarji ločeni pod dvoje ravnateljstev, se jih bode lože pritiskalo. Preprečiti, da na jedni strani ne bodo izročeni šikanam nemško-nacijonalnega vodstva, na drugi strani pa Lahonom, je dolžnost naših poslancev.

Domače podjetje. Domači tovarnar za peči g. Jevnikar je zaprl svojo tovarno, ker se je premalo uvaževalo geslo „Svoji k svojim“.

Poročil se je v Mokronogu trgovec g. Peter Strel z gđc. Vekoslavo Povšetovo.

Poskušen samomor v Laškem Trgu. V Laškem Trgu je skočila v Savinjo ondotna učiteljica na „uzorni“ nemški šoli. Izbrala si je baje najbolj plitvo mesto ter plavala skoro kilometer daleč, potem pa se je s hvaležnostjo oklenila rešilne palice, katero ji je pomolil neki kmet. Vzrok poskušnemu samomoru je popolnoma „neznan“, niti njen šolski vodja Valentinitsch ne ve baje zanj.

Prostost volitve v Avstriji kaže jasno naslednji slučaj: Izvolitev notarja Vršeca načelnikom okrajnega zastopa sevniškega cesar ni potrdil. Okrajni zastop je izbral g. notarja za načelnikovega namestnika, a vladni zastopnik je to volitev takoj sistiral.

Z bajonetom v trebuh je sunil orožnik Ant. Merkušiča s Krke. Merkušiča je hotel orožnik radi zabavljanja duhovščini in veri aretovati, a Merkušič se je orožniku siloma uprl in ga napal.

Umrli je administrator g. Jan. Vavpotič pri sv. Lenartu nad Škofjo Loko.

Ustavljena preiskava. Deželni šolski svet za Istro je ustavil preiskavo proti onim koper-skim učiteljskiščinikom, ki so kričali po mestu „Evviva l' Italia!“ Ta klic bode menda sedaj namestu molitve postavno upeljan po isterskih šolah.

Štajarski Slovenci pri delu. Shod v Št. Ilju v Slov. goricah se je kaj vrlo obnesel. Potovalni učitelj Kač je izborno govoril o koristi in potrebi kmetijskih zadrug. Ne bo dolgo in se bo tudi v Št. Ilju ustanovila prepotrebna kmetijska zadruga. Odvetnik dr. Glaser iz Maribora je jedrnat razpravljaj o naših državljan-skih pravicah in kmete posebno opozarjal na volitveno pravico, ki ni le pravica, nego vsakega najsvetejša dolžnost. Kaplan Gomilšek pa je razpravljaj v navdušenem govoru, zakaj moramo biti Slovenci ponosni na svoj narod. Po-

znati moramo svojo slavno prošlost pa lepe svoje čednosti, ki so neomahljiva zvestoba vladarjem, junaška hrabrost, iskrena pobožnost in visoka izobraženost. Kdor te pozna se ne more sramovati lastnega rodu Slovincem nujno treba več pravega narodnega ponosa, posebno kmečkemu ljudstvu ob meji, pri mestih. Spoštujmo najprej sami sebe, potem nas bodo spoštovali tudi drugi! Kmetov je došlo veliko število na shod, ki so burno odobraval govore. Sprejete so bili resolucije: za podražavljenje celjske policije, proč od Gradca, za 6letno versko šolo, za odpravo vinske klavzule, za vpeljanje obveznih kmetijskih podučnih shodov po vseh krajih; protest proti javnosti šulvereinske šole; pravičen jezikovni zakon za vso Avstrijo se naj sklene; rodoljubi naj bolj pridno prirejajo shode. Jareninsko politično društvo lahko res z zadovoljstvom zre na svoje krasno delovanje v prid stiskanim Slovincem med Mariborom in Spielfeldom. Le tako naprej!

Tat — ustreljen. Na Stranji na Koroškem je kmet Kosmač ukradl svojemu sosedu kravo in jo prodal v Velikovcu. Orožnik Ibovnik je tatvino zasledil ter je hotel tatu odgnati v zapor. Mej potom pa mu je Kosmač ubežal in se vrnil nazaj v svoj dom, kjer ga je pa že zopet pričakovala oborožena pravica. Ker je pa Kosmač zopet hotel uteči, ustrelil je orožnik dvakrat za njim ter ga tako hudo ranil, da je umrl v celovski bolnici, kamor so ga prepeljali.

Krava je umorila v Pajaku v Istri nekega dečka. Nasadila ga je na roge in ga s tako silo treščila na tla, da je na mestu izdihnil dušo.

Iz Št. Petra na Krasu. V nedeljo, dne 13. t. m., vršil se je tu občni zbor podružnice družbe sv. Cirila in Metoda „Pivka“. Dasiravno se je odposlalo nad 100 vabil ter je osem slovenskih časopisov ponatisnilo vabila, se je vendar odzvalo vsemu temu razun šest odbornikov samo še sedem udeležencev, tedaj vseh skupaj trinajst! Imena vdeležencev so: gospodične Gabrovšek in Gantar, učiteljici ter Česnik, poštna upraviteljica iz Knežaka; gospodje Fettich Frankheim, učitelj voditelj iz Postojne, A. Železny, kurat iz Trnja, Penko, župan občine Št. Petra, M. Pavlič, obč. tajnik. Oprostil se je g. Cucek, župan in posestnik v Knežaku. — Kje so pa ostali drugi odlični slovenski rodoljubi? — Ker občni zbor podružnice družbe sv. Cirila in Metoda „Pivka“ v Št. Petru na Krasu dne 19. t. m. radi premale udeležbe ni bil sklepčen, se bode vršil v novo v nedeljo, dne 3. grudna l. 1899 ob 4. uri popoldne. Vspored in kraj zborovanja ostane neizpremenjen.

Eden trinajsterih.

Dostavek uredništva: Z žalostjo opazamo, da hujskanje „Narodovo“ prinaša sad. Politika v družbi škoduje, kar se spozna tudi na darovih!

Obsojen poslanec. Koroški deželni poslanec Kotz v Milstadtju je bil obsojen na 30 gld. globe, ker je opsoval znanega prijatelja slovenskih planincev prof. Frischaufa.

Premeščenje. Deželnosodni svetnik in predstojnik okr. sodišču v Kranjski Gori gosp. Fran Andolšek je premeščen k deželnemu sodišču v Ljubljano.

Grozen požar je na Dobrovi pri Ljubljani napravil 10.570 gld. škode. Domača požarna bramba je 13 ur neprenehoma gasila. Zažgal je baje Fr. Tomšič, ki je še-le nedavno zapustil ljubljansko prisilno delavnico.

Morilec očeta pred porotniki. Pred mariborskimi porotniki je stal v terek Anton Peserl ml. obtožen, da je ustrelil svojega očeta in da je hotel umoriti tudi njegovo gospodinjo Amalijo Žnideršič. Obtoženi je že jedenkrat stal pred porotniki radi poskušnega umora svojega očeta, a je bil oproščen. Porotniki so dejali, da Anton Peserl, ko je streljal na očeta, ni imel namena umoriti ga, in zato je bil Peserl obsojen samo na deset let ječe.

Važna knjiga za slovensko gospodarsko organizacijo. „Gospodarska zveza“ v Ljubljani je ravnokar izdala svoj I. letopis, ki se bavi samo z onimi zadrugami, katere so člani „Gospodarske zveze“. Letopis obsega: 1.) Predgovor. 2.) Splošno poročilo o kreditnih zadrugah.

3.) Seznamek posojilnic, katere so proglasile svoj pristop k Gospodarski zvezi. 4.) Letno poročilo ljudske posojilnice v Ljubljani. 5.) Denarni promet posameznih zadrug in skupni denarni promet istih (Sumarium). 6.) Račun izgube in dobička posameznih zadrug in isti skupni račun. (Sumarium). 7.) Račun bilance posameznih zadrug in isti skupni račun. (Sumarium). 8.) Kako je ustanavljati Raiffeisnove posojilnice? Uzorna pravila za iste in vse dotične prošnje do oblastev. 9.) Vse postave, tikajoče se Raiffeisnovih posojilnic in ostalih zadrug. Letopis dobijo vse zadruge, katere so pri „Gospodarski zvezi“, v slučaju pa, če ga kedo družih želi dobiti, naj se pa obrne do ravnateljstva imenovane zveze, katero mu ga dopošlje proti odškodnini. Na „Letopis“ še posebno opozarjamo zaradi točke, kako je ustanavljati Raiffeisnove posojilnice, ker tam imamo navedeno, kaj so Raiffeisnove hranilnice in posojilnice, uzorna pravila za imenovane posojilnice, vse obrazce prošenj do oblastev pri ustanovitvi, one prošnje glede spremembe pravil in ravnateljstva. Zraven prošenj je pa vedno navodilo, kako in kje je iste vložiti. Še bolj je pa nas razveselil zadnji del „Letopisa“, v katerem imamo navedene postave do slednjega časa tikajoče se pridobitnih in gospodarskih zadrug. Istih do danes nimamo niti v nemščini. Upamo, da dobimo prihodnje leto še poročilo o vseh drugih slovenskih denarnih zavodih, tako, da bomo imeli pregled o vsem delovanju na gospodarskem polju.

Starega ženina so poročili v Poljanah nad Škofjo Loko. 78letni vdovec je vzel 21 let staro dekle. Mož je bil že trikrat vdovec.

Umor Slovenca v Ameriki. V Great Fallsu Mon. je Slovenec rudotopilec J. Zupančič umoril tovariša rojaka Fr. Meškarja. Morilec je ubežal in ga še niso dobili.

Iz ljubljanske prisilne delavnice je pobegnil 34letni prisiljenec Primož Pipan. Vjeli so ga na Ljubljanskem polju.

Veliko udobnost žganjarjev je dobil Celovec. Na ulicah so postavljeni avtomati, iz katerih se žganjarji nalivajo žganje.

Cigan Held, ki je umoril kmeta Novljana in ima še mnogo drugih hudodelstev na vesti, je stal zopet pred novomeškimi porotniki. Bil je obsojen na vislice. Ko je čul obsodbo, je dejal, da se bode že sam obesil.

Nova godba v Ljubljani. Kolesarsko društvo „Ilirija“ je ustanovilo svojo godbo na lok.

Občni zbor podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju, kateremu je predsedoval gospod dvorni svetnik dr. Friderik Ploj, je bil dne 14. novembra. Uže v prvi seji je novi odbor razdelil čez 200 gld. podpor. Prošenj za podpore bilo je dva in petdeset. Upati je, da bodo Slovenci to društvo tudi letos radodarno podpirali, da bode odbor mogel zadostiti težki svoji nalogi. Odbor prosi še posebej izdatne podpore slavnih slovenskih posojilnic, mestnih in raznih drugih zastopstev. Darove je pošiljati I. blagajniku gosp. dr. Klem. Seshun-u, dvornemu in sodnemu odvetniku Dunaj, I. Singerstr. 7.

O Ameriki. Mnogo slovenskih mladeničev je še vedno toliko neprevidnih, da se puste zapeljati zloglasnim agentom, ki jih navadno obero za denar, ne da bi spolnili obljube. One dni so v goriške zapore pripeljali iz Kormina večje število mladeničev s Kranjskega, ki so hoteli popihati proti Ameriki, ne da bi bili zadostili vojaški dolžnosti. Nedavno smo poročali o še hujski nesreči 80. naših rojakov. Opozarjamo, da se naj potovalci z zaupanjem obračajo do koncesovane družbe „Red Star Linie“, ki ima svojo podružnico v Ljubljani, da ne bodo imeli sitnosti in da ne bodo osleparjeni za denar.

Jeranova dijaška miza. Za mesec oktober je bilo plačati dijakom za hrano v ljudski kuhinji za 2553 porcij 169 gld. 26 kr., troški za stanovanje, hrano pri zasebnikih in vsakdanje potrebe 90 gld. 70 kr., skupaj 259 gld. 96 kr.; dohodkov je bilo v tem mesecu 163 gld. 50 kr. — Številke govore, da je Jeranova dijaška miza potrebna podpore, da je mogoče veliko število dijakov podpirati.

„Die katholische Kirche“ je delo, ki bo izšlo v 30. zvezkih à 60 kr. V 15. zvezku, ki se lahko posebej naroči v „Katol. bukvarni“ v Ljubljani, je opisana zgodovina goriške metropolije. Ljubljansko škofijo je opisal dr. Koren, goriško dr. Sedej. Knjigo krasi mnogo jako lepih in zanimivih podob. Le žele bi bilo, da bi kaj podobnega izšlo, kar naše kraje zadeva, v domačem jeziku.

Razloček med kristijani in liberalci. Kristijani so že odrešeni, liberalci pa še le bodo. Kristijani so prepričani, da jih je Kristus rešil hudiča, liberalci se pa nadejajo, da jih bo hudič rešil Kristusa.

Razne stvari.

Shod avstrijskih krščansko-socijalnih delavcev bode dne 3. decembra na Dunaju. Slovenci bodo stavili na shodu mnogo važnih predlogov.

Kako naj se odpravi antisemitizem? Najboljše sredstvo proti antisemitizmu je povedal pretekli teden na nekem shodu Židov v Berlinu Žid Lewi. Svetoval je Židom, naj odpravijo najprej iz svojih vrst razne oderuhe, sleparje in slične lepe ljudi, ne pa se z njihovimi prestopki izjavljati solidarnim in vsacega lumpa povzdigovati v deveto nebo. Dobro bi bilo, da bi prišel ta Žid v Ljubljano poučevati „Narodovo“ gospodo o vzrokih antisemitizma, ki je po „Narodu — „klerikalen“. Sicer pa „Narod“ časih tudi zaigra antisemita — kadar kak ljubljanski žid oklufuta kakega njegovega pristaša. Po tej poti bi „Narodovci“ utegnili postati antisemitje. Ta teden je „Narod“ priobčil to-le notico: Židje v Ljubljani postajajo od dneva do dneva predrznejši in nesramnejši. Kamorkoli pridejo, povsod se vedejo izzivno. Včeraj zvečer je neki predrzen Abrahamovec v neki znani ljubljanski kavarni obdolžil necega gosta, da mu je vzel časnik iz žepa. Ko je še drug gost rekel, da to ni res, ga je žid napadel, zgrabil ga za vrat in mu pljunil v obraz. Nastal je v kavarni tak izgred, da so poklicali policijo na pomoč. Policijski stražnik je moral žida odstraniti iz kavarne, da je napravil mir. — Želimo, da bi „Narod“ spoštoval pamet svojih bralcev in bi pojutršnjem ne zabavljaj antisemitom.

Gladu umrli ste v Jičinu na Češkem sestri Ana in Jožefa Šádek. Okolu 70 let stari starki so dobili mrtvi v stanovanju. Pri preiskavi stanovanja so dobili hranilno knjižico za 3.300 gld.

Najnovejše vesti.

Poslanec Povše pri cesarju. V seji slovenske krščanske narodne zveze je poročal načelnik Povše o sprejemu pri cesarju naslednje: Cesar je govoril o političnem položaju, razmotrival je absolutno potrebo, da se najnujnejše državne potrebščine hitro rešijo, k tem pa spadajo: kvota, zakon o razdelitvi dohodkov in provizorij proračuna, — in je pozivljaj klub, da k izvršitvi te naloge tudi zdajnemu ministerstvu pripomore, ker je to njega naloga. Še-le potem, ko se vse to izvrši, je misliti na trajno močno koalicijsko ministerstvo. Poslanec Povše je odgovoril, da so se v tem klubu sestali: Slovenci, Hrvatje in Rusini in da vsi ti zahtevajo parlamentarno delovanje, ker jim je le v parlamentu mogoče zagovarjati svoje, po zakonu zajamčene narodne pravice, ter je nadaljeval: Naša zveza se trdo drži desnice, ker najde ondi naravne zaveznike, zastopnike vseh avstrijskih Slovanov in pa katoliško nemško ljudsko stranko, s katero jo veže jednako strmljenje v verskih in gospodarskih vprašanjih. Vse to nam veleva ostati pri desnici, ker nam tudi sedanje uradno ministerstvo sovražno nasprotuje, kar se vidi posebno pri imenovanju celjskega sodnijskega predsednika, ki je naše ljudstvo silno užalilo. Mi se bomo držali naših pravic in bomo svoje politično nastopanje uredili po tem, kar nam veleva naša dolžnost nasproti našemu narodu, katera zastopamo.

Iz državnega zbora.

(Izvirno poročilo.)

Dunaj, dne 24. novembra 1899.

V tekočem tednu je igral državni zbor silno žalostno ulogo. Politične spletakarije na vseh koncih. Videlo se je, da se namenoma o tožbi proti Thunove mu ministerstvu razpravlja, ker ni ga v celi Avstriji človeka, kateri bi mogel misliti, da bi imela taka obtožba kak drug uspeh, kakor da so imele stranke priložnost čestokrat premlete govornice vnovič ponavljati. To je pač znak žalostnega stališča zdajne vlade, ki nosi danes še ime prvomestnika Clary-a. Čudom se mora misleči človek čuditi, da taka vlada še obstoji, ki se trudi, večino t. j. desnico spraviti ob veljavo, in ki je zajedno za znižanje kvote storila vse, kar bo avstrijskim narodom silno veliko gospodarsko škodo povzročilo, — in da si prisvoja taka vlada upanje, da bi poravnava z Ogersko dognala, ali pa dosegla provizorij za proračun prihodnjega leta. Kdo naj ji to privoli? Mar li silno razžaljena desnica? — No, desnica tega ne stori, to je gotovo. Desnico vežejo danes skupni interesi bolj, kakor katerikrat, da ostane solidarna, — in to je moč, kojo ne strmoglavni nikako ministerstvo in najmanj sedanje ministerstvo, ki goji pod imenom uradniškega ministerstva edino le nemški levici dobrotne namene.

Toda prestopimo na zbornične razprave. Dne 21. novembra sta govorila samo dva govornika, a obadva dolgo.

Socijalni demokrat Zeller je priznal javno, da obtožba proti Thunovemu ministerstvu ne bo sprejeta, a njegova stranka jo je vložila zato, da se volilci prepričajo, da tudi minister ne sme postopati svojelastno. Potom § 14. dognana pogodba z Ogrji je pa kršenje avstrijske ustave, — in zaradi tega bi se moralo proti Thunovemu ministerstvu postopati, ker je kršilo ustavo.

Stari Schönenerer prebira pisma, koje je pisal ministerskemu predsedniku Thun-u; — toži, da so ga ostale stranke levice zapustile in da se zanaša le na svojo gardo, broječo 6 glav; — napada bivšega ministra Dipauli-ja in zborničnega predsednika dr. Fuchsa in konča s trditvijo, da stoje za vodjo krščanskih socijalcev dr. Luegerjem jezuitje, pa da je klerikalnim ministrom dovoljeno, grešiti glede ustave, saj so jim popolni odpustki gotovi. Govornik je pokazal, da se stara. Njegov govor se je odlikoval s tem, da je pozabil svojim trditvam podati dokaze. Poslušala ga je le njegova garda. Tako mine slava sveta, to naj bi si zapomnili tudi oni gospodje v Ljubljani, kateri so mu po mišljenju in strmljenju do pičice jednaki, samo, da tudi slovenski jezik govore.

Dne 22. novembra t. l. se je nadaljevala razprava tako dolgočasno, kakor 21. t. m.

Posl. Kinderman je predlagal, da vlada vse obtožbe zaradi razžaljenja Thunovega ministerstva prekliče, in zagotavljal, da Čehi toliko časa ne bodo mirovali, dokler jim vlada ne vzame narodno-klerikalne opore.

Poljski čudak Stojalovski pričel je razpravo o naravnem pravu. je razžalil do malega vse stranke v parlamentu in provociral osebni razgovor s socijalisti, ki je zanimal v toliko zbornico, da se je nenavadnim psovkom, ki so švigale sem in tja, smejala. Predsednik mu je vzel končno besedo.

Posl. Hofman je pojasnjeval raz nemškega stališča položaj v Šleziji in je zatrjeval, da bo njegova stranka za obtožbo glasovala, ker je Thun privolil, da se je češka gimnazija v Opavi napravila. To žali nemški narod.

Zbornica je sklenila nato, da se debata zaključí. Generalna govornika: Mladočeh Horitza je pobijal govornike, kateri so govorili za obtožbo, Schramel je pa ponavljaj razloge, ki so se navajali za obtožbo. Zbornica kot sodnik je s 171. glasovi večine proti 123. glasovom levice določila, da se obtožba zavrne. Tako je zbornica zopet srečno dva dni brezvspešno delovala, — in to je povzročila ona levica, ki se ponuja sedanji vladi za vsako delo in za vsako uslugo.

V četrtek 23. t. m. je doživela zbornica dve seji. Dopoludanska seja je bila radi tega znamenita, ker je češka delegacija pričela s tehnično obstrukcijo, a to ne po Wolfovem receptu marveč mirno po dolgotrajnih govorih. Vidilo se je, da delajo mladočehi na lastni račun, ne da bi bili v zvezi z desnico. Na dnevnem redu je bilo prvo branje nagodbenih zakonov.

Mladočeh Doležal je to preprečil s tem, da je zahteval razpravo o nujnem predlogu, da naj se upošteva pri ljudskem štetju narodnost in ne samo občevalni jezik. Predsednik je moral po zborničnem opravnem redu predlogu ugoditi in Doležal je utemeljeval svoj predlog 2 uri, popisovaje češke pokrajine.

Dr. Sileny je peljal poslušalce na Moravsko, opisovaje deželo in ljudstvo, — prof. Spinčič jih je pa povabil na obali Adrije in v tužno Istro, — posl. Horica jih je postavil zopet nazaj v Češko in tako je dospela zbornica do rasvetljave po elektriki.

Ta obstrukcija je bila popolnoma taka, kakor se jo je dva dni prej izvajalo, ko je brezpomembno obtožbo Thunovega ministerstva razpravljala. To kaže, kako nizko je v Avstriji padel parlamentarizem.

Ker je predsednik sejo zaključil, predno je bila razprava končana, se je morala po sklepu levične večine razprava v večerni seji nadaljevati.

Ob 7. uri zvečer se je pričela seja s dr. Pergeltovim predlogom, da naj se debata konča. Govoril je še češki poslanec Kunc za Doležalev predlog, in ker se ni javil nasprotni govornik se je končala ta razprava s tem, da je zbornica z 111 glasovi levice proti 94 glasovom desnice, nujnost predloga odklonila.

Desnica je tedaj v četrtek pri glasovanji dvakrat podlegla in to zaradi tega, ker desnica obstrukcijskega nastopa čeških poslancev ni odobraval.

Ob 9. uri zvečer je prišel šele dnevni red do veljave t. j. prvo branje naredb o poravnavi z Ogrji.

Prvi govornik Mladočeh Kaftan je pričel govoriti, a takoj predlagal, da bode nadaljeval govor v petek. Ker je zbornica temu predlogu pritrnila se je seja ob 10. uri zvečer zaključila.

Dne 24. t. m. je nadaljeval Kaftan svoj govor ki je trajal zopet dve uri. On je kritikoval nagodbo v splošno in po posebnih točkah in ostal pri predmetu, da bi kazalo Donavo z Labo zvezati, kar bi tustranskim deželam gospodarsko pomagalo, a Ogerski škodovalo. Po obliki je bil govor obstrukcijskega pomena.

Naslednik dr. Dvořak je govoril začetkoma v češkem jeziku in je nadaljeval potem nemški, ter dokazoval, da je Ogerska veterinarski silno zanemarjena, in da se vsled tega kužne bolezni preseljujejo v Avstrijo — to pa da ima posledico, da od leta do leta manj živine na Nemško pride in se avstrijska država oškoduje za več milijonov. Iz tega pa sklepa govornik, da je nagodba z Ogersko škodljiva in jo ne priporoča.

Končno govori še krščanski socijalist Jax proti nagodbenim naredbam. Prvi dan obravnave je pokazal, da ima sedanja vlada malo upanja nagodbam dobiti zbornično pridobitev. To bi mogla le storiti desnica, tega pa ne stori ministerstvu Clary — tedaj...

Listnica uredništva.

Gosp. D. Lončar v Pragi Še mar nam ni bilo, da Vas bode tiščalo. Ker Vam je že puščal Malovrh, smo mi prosti Obrnili ste se do pravega, kajti »philo« in »anti« pri nas ne gre. Objavljati antisemitske članke in biti z dušo in telesom Masaryk, za tako »poštenost« imajo šifre samo v »Narodu«. Pa pozdravite antisemite lanskega leta, kadar bodo zopet demonstracije zoper philosemita Masaryka. Na zdar!

Lekarna Piccoli, Ljubljana,

priporoča

čisto medicinalno ribje olje najboljšje vrste,

katero se nikakor ne sme zamenjavati s slabo dišečim kmečkim ribjim oljem, po najnižji ceni, ker se je vsled velikega lova ugodno nakupil. (88 10—1)
Steklenica do 1/4 kg. vsebine 40 kr., 10 steklenic 3 gld. 50 kr. Po pošti se pošilja proti poštnemu povzetju.

Tinktura zoper kurja očesa

— gotovo najboljšo sredstvo —
za hitro odpravo kurjih oces, trde kože itd.
Stekleničica z rabilnim navodom 25 kr 60 (19)
Dobiva se v
deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj“
M. Leustk-a v Ljubljani.

Naprodaj je hiša,

hišna številka 9,
v Študentovskih ulicah v Ljubljani,
pod jako ugodnimi pogoji.

Hiša ni draga, leži sredi mesta, stanovanja
se lahko oddajajo. 85 (3-3)

Več se izve pri

„Vzajemnem podpornem društvu“
v Ljubljani, na Kongresnem trgu.

Janko Klopčič

urar v Ljubljani, Prešernove ulice št. 4.

Priporoča: 55 (24)

Nikelnaste, jeplene, srebrne, Tula, ameri-
kanske plaque, zlate ure. Stenske
ure. Ure z nihalom. Salonske ure.
Pisarniške ure. Raznovrstne lično iz-
delane budilke. Srebrne, Tula, amer.
plaque, novo-zlate, fine 14kar. zlate
veržice, zapestnice, prstane, uhane, zapone, pri-
klepke, gumbe za manšete in srajce, igle za krav-
vate iz granatov. Razne stvari iz Kina-srebra.
Prstane in uhane z dijamanti in briljanti. Spe-
cijalitete vsake vrste v zalogi.

Nikjer se ne kupuje ceneje.

Popravila zanesljivo, točno in ceno!

Najnižje cene. Največji izbor.

Skrbno izdelovanje.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch,
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

21 (-)

Slovinci,

spomnite se

„Naše straže!“

Redka priložnost za nakup pohištva.

Jan. Dogan-a

mizarski pohištveni obrt

v Ljubljani 73 (13)

na Dunajski cesti št. 15 (v Medjatovi hiši)

priporoča svojo dobro vrejeno

zalogo

vsakovrstnega likanega
in politiranega

pohištva

Naročila se točno izvršujejo.

Cenilnik s podobami zastoj in franko.

Redka priložnost za nakup pohištva.

Cerkvena mizarska dela.

Podpisavec izdelujem zlasti **cerkvene klopi**,
spovednice, **okna**, **vrata** in **klečalnike** po
vzorcih in lastnem načrtu ter se za taka dela pri-
poročam čast duhovščini in cerkvenim predstojni-
stvom. Zagotovem izvrstno delo in nizke cene. Ze
desetim cerkvam sem izdelal klopi v največjo
zadovoljnost.

Da je moje delo res trdno in lepo, spričujejo
klopi po farnih cerkvah v Dobu, Radomljah, na Rovu,
Brdu, Goričici, v Moravčah, Pečah, Komendi, pri
Sv. Jurju pri Kranju in v novi cerkvi v Vodicah,
pa spovednica na Holmcu.

Ravno sedaj izdelavam cerkvene klopi za
farno cerkev v Čemšenik.

Postavljenje novih klopij v cerkvi traja le
5 do 6 dni.

Josip Stupica na Viru,

43 (31)

pošta Domžale.

Izvod iz voznega reda.

Odhod iz Ljubljane v
Kamnik. Ob 7. uri 23 m.
zjutraj, ob 2. uri 5 m. po-
poludne, ob 6. uri 50 m.
in ob 10. uri 25 m. zvečer,
poslednji vlak le ob nede-
ljah in praznikih.

Prihod v Ljubljano iz
Kamnika. Ob 6. uri 56 m.
zjutraj, ob 11. uri 8 m do-
poludne, ob 6. uri 10 m.
in 9. uri 55 m. zvečer, po-
slednji vlak le ob nedeljah
in praznikih.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani.

Vplačani zadružni deleži gld. 46.830.

Promet od 1. okt. 1898 do 1. avg. 1899: gld. 1,661.490.22

Skupna aktiva gld. 287.978.03.

Sprejema hranilne vloge po 4 1/2%, vloge na tekoči
račun po 3 1/2% od dneva vložitve do dneva vzdiga.

Izposoja se na menjice in na personalni kredit proti
obrestim po 5 do 6% brez kakih stroškov.

Uraduje se vsak dan ob navadnih urah:

Dvorski trg števil. 3.

[68 (13)]

KATHREINER-

Kneippova sladna kava.

Stara mamica, še meni!

Že leta sem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. — Pri
živčnih, srečnih, želodecnihih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc.
zdravniško priporočena. — Najpriljubljenejša kavina pijača v
stotisočero rodovinah.

Gabr. Piccoli,

lekarnar „pri angelu“,

dvorni založnik

Nj. svetosti papeža Leona XIII.

v Ljubljani,

Dunajska cesta.

Brezje na Sp. Štajerskem, 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Ker smo se že velikokrat prepričali, da je ta
Vaša tinktura za želodec, katero je rabila že cela
moja hiša z najboljšim uspehom, res najboljšo sred-
stvo zoper želodčne in tudi mnoge druge bolezni, se
vam iskreno zahvaljujem. Pa tudi gospodu, kateri me
je na to izvrstno tinkturo opozoril, sem hvaležen.

To potrjujem s tem, da vam izrečem svojo naj-
iskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter vas
uljudno prosim, da mi pošljete zopet jedno škatljico
tinkture za želodec z 12-terimi stekleničicami in jeden
lonček Glicerin Crème.

S spoštovanjem Tomaz Dobek,

Pošljite mi s poštanim povzetjem pod spodaj sto-
ječim napisom 24 stekleničic izvrstne „želodčne esence“,
ki se rabi z najboljšim vspehom.

20 (36)

Jožef Černko, župnik,
Vuhred. — Štajarsko.

Pošljite mi s poštanim povzetjem 12 steklenic
Vaše želodčne tinkture. Naš g. župnik Belec jo vsa-
kemu bolehnemu prav gorko priporočajo in skoraj
vsaki, ki jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.

S spoštovanjem Ivana Vidas
pri Sv. Martinu, p. Sv. Nedelja,
S. Domenica d'Albona, Istria